

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/67/67/97

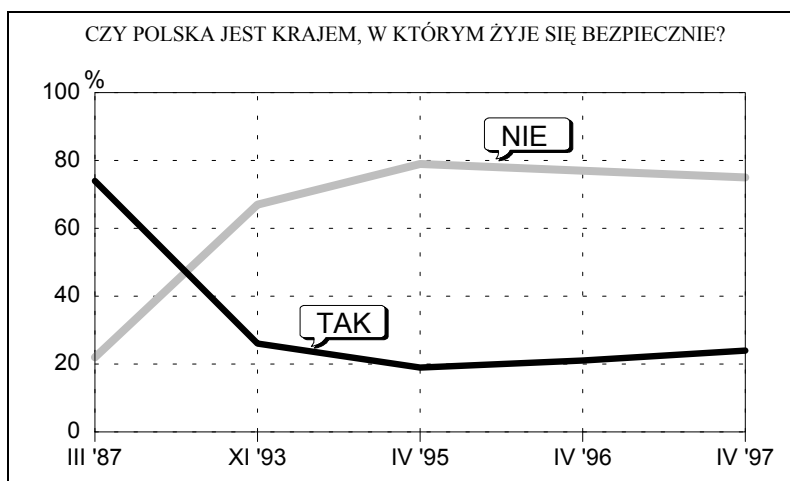
CZY W POLSCE ŻYJE SIĘ BEZPIECZNIE? PRZESTĘPCZOŚĆ NIELETNICH I STOSUNEK DO KARY ŚMIERCI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Mimo wzrostu liczby najcięższych zbrodni poczucie zagrożenia przestępczością w społeczeństwie polskim - zarówno w skali kraju, jak i własnego miejsca zamieszkania - od dwóch lat jest stabilne, a nawet z lekką tendencją spadkową.

- ◆ Niespełna dwie trzecie ankietowanych deklaruje poczucie osobistego zagrożenia, obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ta nieco się zmniejszyła.
- ◆ Blisko połowa respondentów jest zdania, że nieletni sprawcy najcięższych zbrodni powinni odpowiadać tak jak dorośli, jeśli mają 15 lat lub nawet mniej. Jednocześnie co dziesiąty ankietowany uważa, że dopiero 18 rok życia powinien stanowić dolną granicę pełnej odpowiedzialności karnej.
- ◆ Za utrzymaniem kary śmierci nadal opowiada się trzy czwarte badanych, ale liczba ta - wzrastająca w ubiegłych latach - obecnie już się ustabilizowała.

Wzrastająca fala przestępczości w Polsce, jaką obserwujemy w ostatnich latach, może wpływać na wzrost poczucia zagrożenia bezpieczeństwa osobistego Polaków. Problem ten jest monitorowany przez CBOS od kilku lat¹.

Początkowo ograniczaliśmy się do dwóch poziomów - stereotypu Polski jako kraju zapewniającego (lub nie) bezpieczne życie oraz oceny pod tym względem miejsca zamieszkania badanych. Od ubiegłego roku wprowadziliśmy poziom trzeci - poczucie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osobistego. Dla dwóch pierwszych poziomów dysponujemy dobrym punktem odniesienia - badaniem, zrealizowanym przez CBOS przed dziesięcioma laty². Jego wyniki możemy porównać z tymi, które uzyskaliśmy ostatnio³ i w latach wcześniejszych.

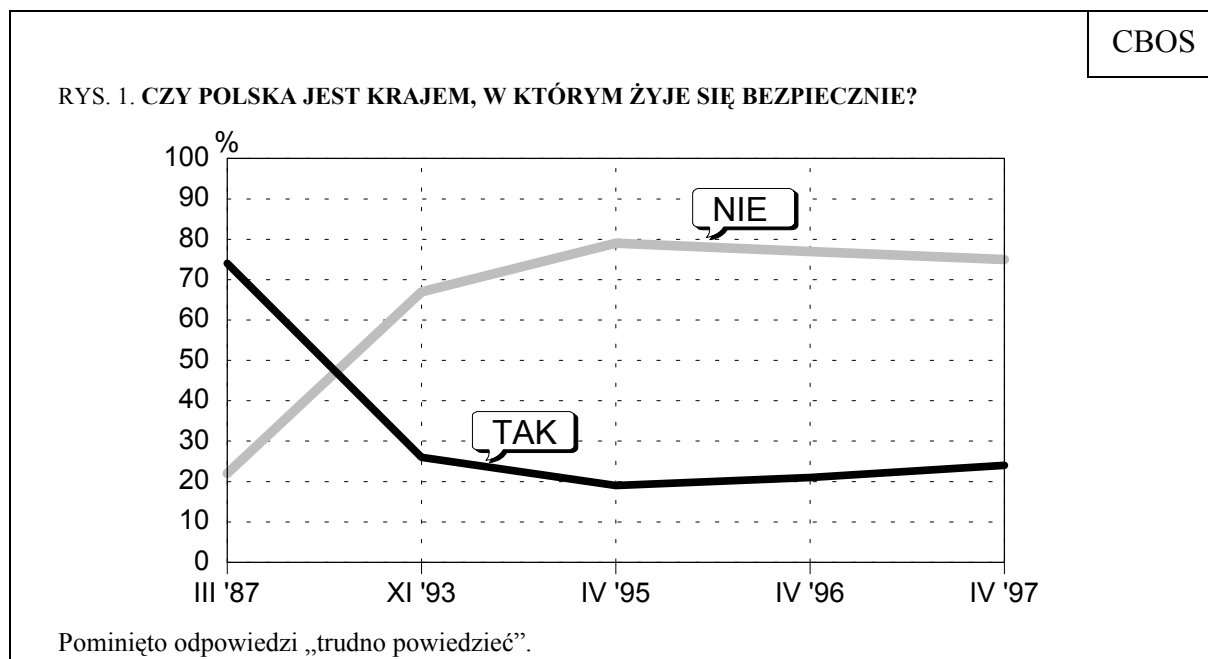
CZY W POLSCE ŻYJE SIĘ BEZPIECZNIE?

Czy współczesna Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie? Odpowiadając na takie pytanie można porównywać statystyki przestępczości w Polsce z odpowiednimi statystykami w innych krajach, można też zestawiać dane dotyczące tylko naszego kraju, ale uzyskane w różnych okresach, można wreszcie pytać ludzi, co sądzą na ten temat. W tym ostatnim przypadku, rzecz jasna, badamy społeczne wyobrażenie, pewien stereotyp, który nie musi być bezpośrednio związany z poczuciem bezpieczeństwa osobistego, niemniej jest niewątpliwie istotnym składnikiem owego poczucia, mówi bowiem o tym, jak ludzie postrzegają w makroskali otoczenie, w którym przyszło im żyć.

¹ Por. komunikaty CBOS „Poczucie zagrożenia przestępczością w społeczeństwie polskim”, marzec ‘94; „Poczucie bezpieczeństwa w kraju i miejscu zamieszkania”, maj ‘95 oraz „Poczucie zagrożenia przestępczością w kraju i w miejscu zamieszkania”, maj ‘96.

² Sondaż „Aktualności - perspektywy - problemy”, marzec ‘87.

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (83) przeprowadzono w dniach 11-15 kwietnia ‘97 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski (N=1201).

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że zdecydowana większość badanych (74%) uważa PRL za kraj, w którym żyje się bezpiecznie, a tylko ponad jedna piąta (22%) była przeciwnego zdania. Obecnie proporcje opinii w tej sprawie są niemal dokładnie odwrotne. Trzeba jednak zauważyć, że dwa lata temu było jeszcze gorzej. Od wiosny '95 obserwujemy wprawdzie bardzo niewielką, ale jednak postępującą z roku na rok poprawę obrazu Polski w tym względzie.

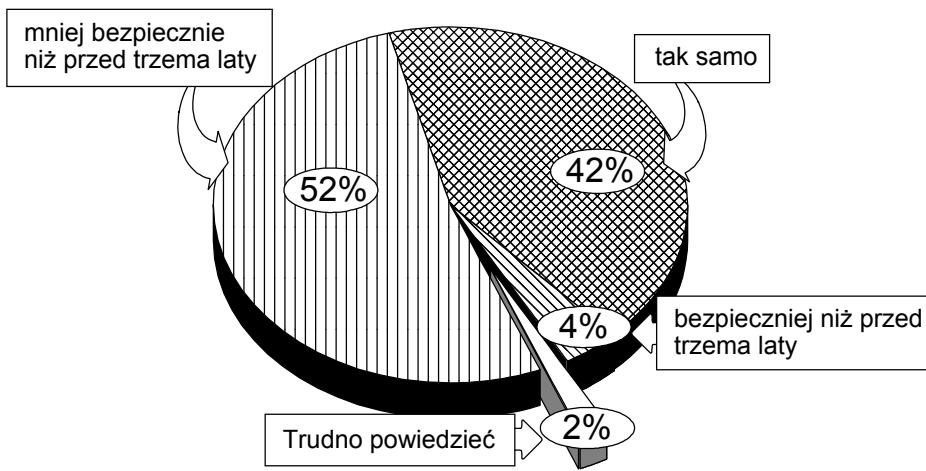
Przekonanie o tym, że w Polsce nie żyje się bezpiecznie, zdecydowanie przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, jednak najczęstsze jest wśród mieszkańców wielkich miast⁴. Poza tym jest ono tym częstsze, im gorzej badani oceniają własne warunki materialne. Natomiast najlepszymi opiniami pod tym względem wyróżniają się mieszkańcy małych miast.

Co ciekawe, z oceną Polski jako kraju bezpiecznego do życia częściej współwystępują lewicowe poglądy polityczne niż prawicowe.

Interesujące, że mimo pewnej poprawy opinii o bezpieczeństwie życia w Polsce, na pytanie, czy w ciągu ostatnich trzech lat coś się pod tym względem zmieniło, połowa badanych stwierdziła, że obecnie czuje się mniej bezpiecznie niż przed trzema laty.

⁴ Zob. tabele aneksowe.

RYS. 2. CZY W CIĄGU OSTATNICH TRZECH LAT COŚ SIĘ POD TYM WZGLĘDEM ZMieniŁO?
CZY OBECNIE CZUJE SIĘ PAN(I):

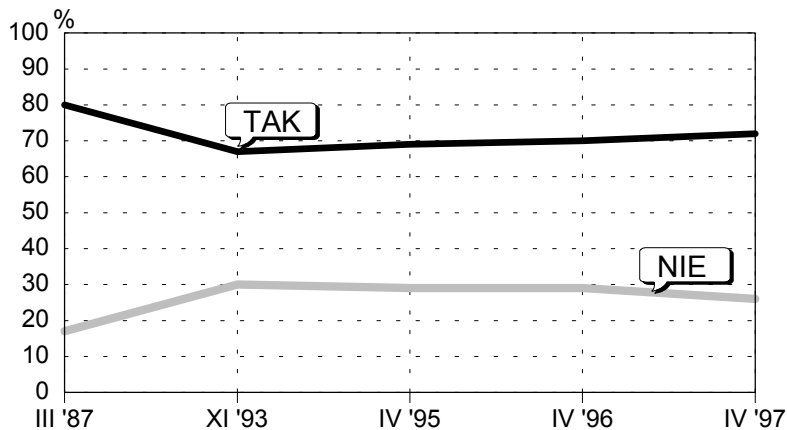

Opinię o pogorszeniu się stanu bezpieczeństwa w kraju stosunkowo najczęściej wyrażają osoby o najniższych dochodach, ale również prywatni przedsiębiorcy i mieszkańcy wielkich miast.

POCZUCIE ZAGROŻENIA W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Jak natomiast badani czują się w swoim bezpośrednim otoczeniu, w miejscu zamieszkania?

RYS. 3. CZY MIEJSCE, W KTÓRYM PAN(I) MIESZKA (DZIELNICA, OSIEDLE, WIEŚ), MOŻNA
NAZWAĆ BEZPIECZNYM I SPOKOJNYM?

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

W porównaniu ze stanem sprzed dziesięciu lat poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania również zmalało, jest to jednak spadek bez porównania mniejszy niż w przypadku oceny stanu bezpieczeństwa w kraju. Ponadto spadek ten dokonał się w pierwszych latach transformacji, a stabilizacja ocen - z lekką tendencją zwyżkową - zaczęła się o rok wcześniej niż poprawa ocen sytuacji w kraju.

Mimo iż trzy czwarte badanych jest zdania, że w Polsce nie żyje się bezpiecznie, niemal taka sama grupa ankietowanych uznaje za bezpieczne i spokojne swoje miejsce zamieszkania. Wynika to zapewne stąd, iż ocena dotycząca całego kraju kształtuje się głównie pod wpływem informacji płynących ze środków przekazu, które z natury rzeczy interesują się przede wszystkim szczególnie drastycznymi przypadkami przestępstw i, ogólnie rzecz biorąc, naruszenia spokoju i bezpieczeństwa ludzi. Informacje te z kolei silnie oddziałują na wyobraźnię i kształtują stereotyp kraju, w którym nie żyje się bezpiecznie.

Natomiast opinie o miejscu zamieszkania są odzwierciedleniem przede wszystkim bezpośrednich, codziennych doświadczeń. W dodatku w dużych miastach przestępczość koncentruje się najczęściej w kilku rejonach, a inne dzielnice mogą mieć opinię spokojnych i bezpiecznych - w pytaniu akcentowaliśmy właśnie to, że chodzi nam o bezpośredni rejon zamieszkania.

Oczywiście opinia o stanie bezpieczeństwa w kraju jest także po części kształtowana przez bezpośrednie doświadczenia, w tym także z miejsca zamieszkania. Spośród badanych, którzy nie uważają swojej okolicy za bezpieczną, tylko nieliczni są zdania, że w Polsce żyje się bezpiecznie. Niemal wszyscy, którzy odczuwają zagrożenie na co dzień w swoim miejscu zamieszkania, przenoszą ocenę tego obszaru na cały kraj. Jednak nawet wśród tych, którzy w miejscu zamieszkania nie czują się zagrożeni, ponad dwie trzecie nie uważa Polski za kraj bezpieczny do życia.

Tabela 1 w procentach

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Tak	30	68	2
Nie	7	92	1
Trudno powiedzieć	7	93	-

V Cramera=.177

Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania jest tym mniejsze, im większe skupisko miejskie zamieszkuje badany. Jako bezpieczną i spokojną określają swoją najbliższą okolicę przede wszystkim mieszkańcy wsi i małych miast.

POCZUCIE ZAGROŻENIA OSOBISTEGO

Przejdźmy z kolei na trzeci poziom poczucia zagrożenia - w jakim stopniu Polacy obawiają się tego, że sami mogą się stać ofiarą przestępstwa. Okazuje się, że w sumie blisko dwie trzecie badanych przejawia poczucie zagrożenia osobistego, przy czym niemal co siódmy odczuwa je w dużym stopniu - „bardzo” się obawia, iż może się stać ofiarą przestępstwa. Tylko co czternasty ankietowany jest wolny od tego typu obaw.

Tabela 2 w procentach

Czy obawia się Pan(i) tego, że może sam(a) stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	kwiecień '96	kwiecień '97
W ogóle się tego nie obawiam	7	7
Raczej się tego nie obawiam	23	30
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46
Bardzo się tego obawiam	17	15
Trudno powiedzieć	3	2

W stosunku do roku poprzedniego obserwujemy niewielki spadek poczucia osobistego zagrożenia. Jest ono niezależne od większości cech położenia społecznego. W dość dużym stopniu uwarunkowane jest jedynie wielkością miejsca zamieszkania: o swoje bezpieczeństwo osobiste obawia się połowa badanych mieszkańców wsi i trzy czwarte mieszkańców wielkich miast.

Poczucie zagrożenia osobistego związane jest zarówno z oceną stanu zagrożenia w kraju, jak i w miejscu zamieszkania. Silniejszy jest jednak związek z oceną stanu bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu.

Tabela 3 w procentach

Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Czy obawia się Pan(i) tego, że może sam(a) stać się ofiarą przestępstwa?			
	Nie obawiam się	Trochę się obawiam	Bardzo się obawiam	Trudno powiedzieć
Tak	59	32	7	2
Nie	29	51	18	2
Trudno powiedzieć	38	41	10	11

V Cramera=.194

Tabela 4 w procentach

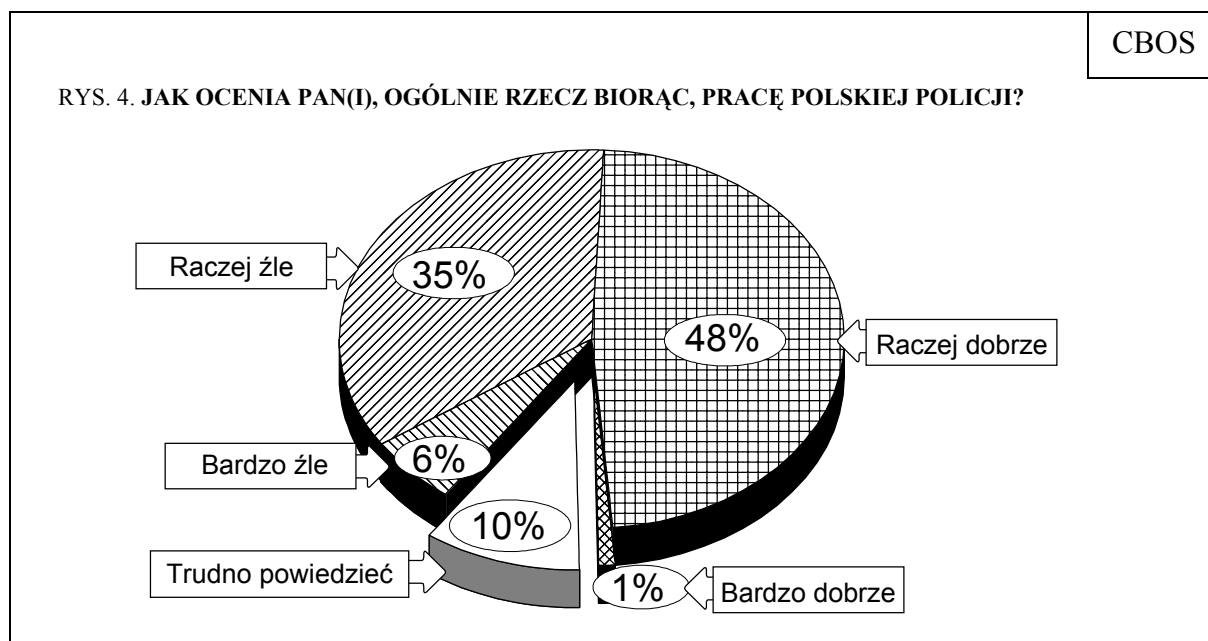
Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Czy obawia się Pan(i) tego, że sam(a) może stać się ofiarą przestępstwa?			
	Nie obawiam się	Trochę się obawiam	Bardzo się obawiam	Trudno powiedzieć
Tak	59	31	9	1
Raczej tak	40	47	10	3
Nie	15	53	31	1
Trudno powiedzieć	26	56	18	-

V Cramera=.212

Wśród badanych wyrażających opinię, że w ich miejscu zamieszkania nie jest bezpiecznie, poczucie zagrożenia osobistego w stopniu wysokim występuje ponad trzykrotnie częściej niż wśród zamieszkujących miejscowości oceniane jako spokojne i bezpieczne.

OCENA PRACY POLICJI

Mimo dominującego wśród badanych przekonania, że Polska nie jest krajem bezpiecznym do życia, wypowiadając się na temat pracy polskiej policji więcej osób oceniło ją pozytywnie niż negatywnie.

Najlepszego zdania o pracy policji są rolnicy, najgorszego zaś prywatni przedsiębiorcy. Na wsi, gdzie poczucie zagrożenia jest stosunkowo mniejsze, policja oceniana jest lepiej niż w miastach. Niemniej związek między oceną pracy policji a stanem bezpieczeństwa w kraju i miejscu zamieszkania jest niejednoznaczny. Blisko trzy czwarte badanych uważających Polskę za kraj, w którym żyje się bezpiecznie, wyraża pozytywną opinię o polskiej policji. Natomiast wśród tych ankietowanych, którzy uważają nasz kraj za „niebezpieczny do życia”, zdania na temat policji są podzielone, z niewielką przewagą opinii negatywnych.

Tabela 5 w procentach

Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Ocena pracy polskiej policji		
	pozytywna	negatywna	Trudno powiedzieć
Tak	72	18	10
Nie	43	49	8
Trudno powiedzieć	38	12	50

V Cramera=.224

Nieco inaczej kształtuje się współzależność oceny pracy policji i poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Przekonanie o tym, że najbliższa okolica jest bezpieczna i spokojna, w mniejszym stopniu idzie w parze z pozytywną opinią o pracy policji niż ocena stanu bezpieczeństwa w kraju. Natomiast odczuwanie zagrożenia w miejscu zamieszkania częściej współwystępuje z negatywną oceną pracy policji niż przekonanie, że Polska nie jest krajem „bezpiecznym do życia”.

Tabela 6 w procentach

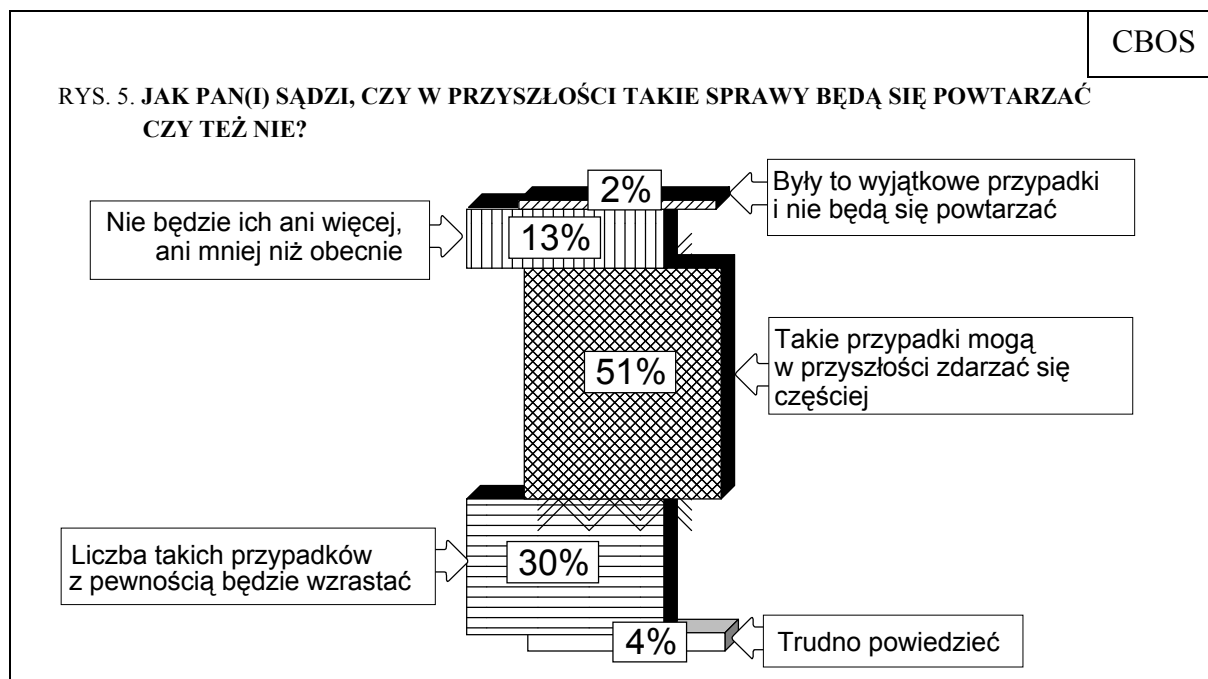
Czy miejsce zamieszkania jest bezpieczne i spokojne?	Ocena pracy polskiej policji		
	pozytywna	negatywna	Trudno powiedzieć
Tak	57	34	9
Nie	30	59	10
Trudno powiedzieć	40	18	42

V Cramera=.191

Statystycznie ta pierwsza zależność jest silniejsza, co wskazywałoby, iż praca policji oceniana jest jednak w nieco większym stopniu przez pryzmat ogólnej opinii o stanie bezpieczeństwa w kraju niż poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

OPINIE O WZROŚCIE PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH

W ostatnich miesiącach opinią publiczną wstrząsnęły informacje o licznych przypadkach morderstw, popełnianych przez bardzo młodych ludzi na osobach dorosłych, a także na swoich rówieśnikach. Czy były to przypadki wyjątkowe, które tylko zbiegły się w czasie, czy też przejaw zjawiska o szerszym zasięgu?

Zdecydowana większość społeczeństwa obawia się lub nawet wyraża pewność, że liczba zabójstw popełnianych przez nastolatków będzie wzrastać, *ergo* uważa je za przejaw zjawiska o szerszym zasięgu. Częściej od innych sądzą tak osoby ze średnim lub wyższym wykształceniem, inteligencja, pracownicy umysłowi i prywatni przedsiębiorcy.

Trzeba zauważyć, że opinie w tej sprawie nie są związane z poczuciem zagrożenia osobistego ani oceną bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, natomiast wiążą się z deklaracjami dotyczącymi bezpieczeństwa lub zagrożenia w kraju. Wśród badanych uznających Polskę za kraj bezpieczny dwukrotnie więcej osób uważa te przypadki za wyjątkowe lub takie, które będą się zdarzać, ale liczba ich nie będzie wzrastać, niż wśród osób będących w tej sprawie przeciwnego zdania.

Tabela 7

w procentach

Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Czy takie sprawy będą się powtarzać?			
	Nie będą się powtarzać, nie będzie ich mniej ani więcej	Mogą zdarzać się częściej	Na pewno będą zdarzać się częściej	Trudno powiedzieć
Tak	25	47	24	4
Nie	12	53	33	3
Trudno powiedzieć	-	42	26	32

V Cramera=.182

Ankietowanych będących zdania, że drastyczne przypadki najcięższych przestępstw, dokonywanych przez nieletnich, stanowią przejaw procesu, który będzie narastać, poprosiliśmy o uzasadnienie tego stanowiska⁵. Z uzyskanych odpowiedzi chcieliśmy się przede wszystkim dowiedzieć, kogo badani obarczają odpowiedzialnością za taki stan rzeczy.

Najwięcej osób uznało, że wzrost tego rodzaju przestępstw popełnianych przez nieletnich spowodowany jest niedoskonałościami **systemu prawnego** lub **systemu ścigania**. Niemal co siódmy badany (15% ogółu) uważa, że narastanie fali przestępczości młodocianych wiąże się z pobłażliwością wymiaru sprawiedliwości wobec przestępców, orzekaniem zbyt niskich wyroków, a zdaniem niewiele mniejszej grupy (9% ogółu) ze zbyt łagodnymi przepisami prawnymi. Podobnie częste były wypowiedzi wskazujące na ogólne poczucie bezkarności młodych ludzi.

Druga co do częstości występowania kategoria odpowiedzi dotyczyła **rodziny**. Odpowiedzialnością obarczano przede wszystkim rodziców za złe wychowanie dzieci, poświęcanie im za mało uwagi, brak właściwej opieki (24% ogółu). Sporadycznie mówiono także o złych wzorcach wychowawczych w rodzinie, a także o ogólnym rozkładzie rodziny jako instytucji i jej autorytetu.

Dopatrywano się także winy - mniej więcej równie często jak po stronie rodziny - w funkcjonowaniu **systemu społecznego, w okolicznościach procesu transformacji**. Polegało to przede wszystkim na wskazywaniu biedy i bezrobocia - zarówno młodych ludzi, jak i ich rodziców - jako przyczyny narastającej przestępczości młodocianych (20%). Ale były też głosy mówiące o braku działalności profilaktycznej, o niestwarzaniu młodzieży atrakcyjnych możliwości spędzania wolnego czasu (7%).

Wśród najczęstszych kategorii odpowiedzi znalazło się jeszcze obarczanie odpowiedzialnością środków przekazu, przede wszystkim **telewizji**. Na przemoc, brutalność w programach telewizyjnych wskazało 14% badanych, a 9% - na propagowanie przez telewizję złych wzorców zachowań, w tym także konsumpcjonizmu.

⁵ Było to pytanie „otwarte”, badani formułowali swoje opinie w sposób nieskrępowany. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ odpowiedzi badanych mogły zostać zakwalifikowane do więcej niż jednej kategorii.

Nieco rzadsze były wypowiedzi wskazujące na szukanie przyczyn w szeroko rozumianym „świecie dorosłych”. Można by je streścić w zdaniu jednego z badanych: „**Jakie społeczeństwo, taka młodzież**”. Najwięcej z nich zwraca uwagę na ogólną demoralizację społeczeństwa, wzrost agresji, znieczulicę (9%). Ale były też wypowiedzi mówiące o braku właściwych wzorców wychowawczych, kryzysie autorytetów (4%) czy wręcz o złych przykładach w „świecie dorosłych” (3%).

System oświatowy rzadko obarczano winą za narastanie zjawiska drastycznej przestępczości wśród nieletnich. O złej pracy szkoły mówiło 5% ogółu badanych, natomiast o upadku autorytetu nauczycieli tylko 1%.

Ludzie młodzi najczęściej wymieniali uwarunkowania „systemowe” - biedę, bezrobocie, a na drugim miejscu - środki masowego przekazu. W przeciwieństwie do osób starszych zdecydowanie rzadziej podnosili oni sprawę kar i przepisów prawnych. Z kolei ludzie starsi (poczynając już od 45-latków) przyczyn zjawiska najczęściej upatrywali w łagodności systemu penitencjarnego i obowiązującego kodeksu.

Interesujące, że poziom wykształcenia nie różnicuje w sposób znaczący częstości wypowiedzi świadczących o rygorystycznym prawie. Wyraźnie różnicuje natomiast stanowisko obarczające „świat dorosłych” odpowiedzialnością za szerzenie się zjawisk patologii wśród nieletnich. Im wyższy poziom wykształcenia, tym częściej mamy do czynienia z takim stanowiskiem.

Niezależnie od omówionego wyżej pytania „otwartego”, skierowanego tylko do tych badanych, którzy wyrazili opinię, że przypadki szczególnie drastycznych przestępstw popełnianych przez młodzież, a nawet dzieci, stanowią przejaw nasilającego się procesu - zapytaliśmy także wszystkich badanych o przyczyny popełniania najcięższych zbrodni przez nieletnich. W tym przypadku chodziło nam o przyczyny „najważniejsze”.

	CBOS
Co jest przede wszystkim przyczyną popełniania tak ciężkich zbrodni przez nieletnich?	
Poczucie bezkarności młodocianych, którzy wiedzą, że grozi im co najwyżej osadzenie w poprawczaku	51%
Wpływ przemocy i brutalności pokazywanej w telewizji	44%
Złe wychowanie w domu rodzinnym	35%
Ogólna demoralizacja społeczeństwa, rozluźnienie obyczajów	23%
Pijaństwo wśród młodzieży	21%
Przykład ze strony dorosłych	9%
Zbyt wczesne usamodzielnianie się młodzieży	9%
Zła praca szkoły	3%
Inne	1%
Brak zdania	1%
Z załączonej listy dziewięciu przyczyn badani mogli wybrać nie więcej niż dwie, ich zdaniem najważniejsze. Odsetki nie sumują się do 100.	

Podobnie jak w omówionych poprzednio swobodnych wypowiedziach „pesymistów”, czyli tej grupy badanych, którzy spodziewają się narastania przestępczości wśród nieletnich, tak i tutaj, w opiniach ogółu ankietowanych, zdecydowanie na pierwszym miejscu znalazło się poczucie bezkarności młodocianych, wynikające z istniejących przepisów prawnych.

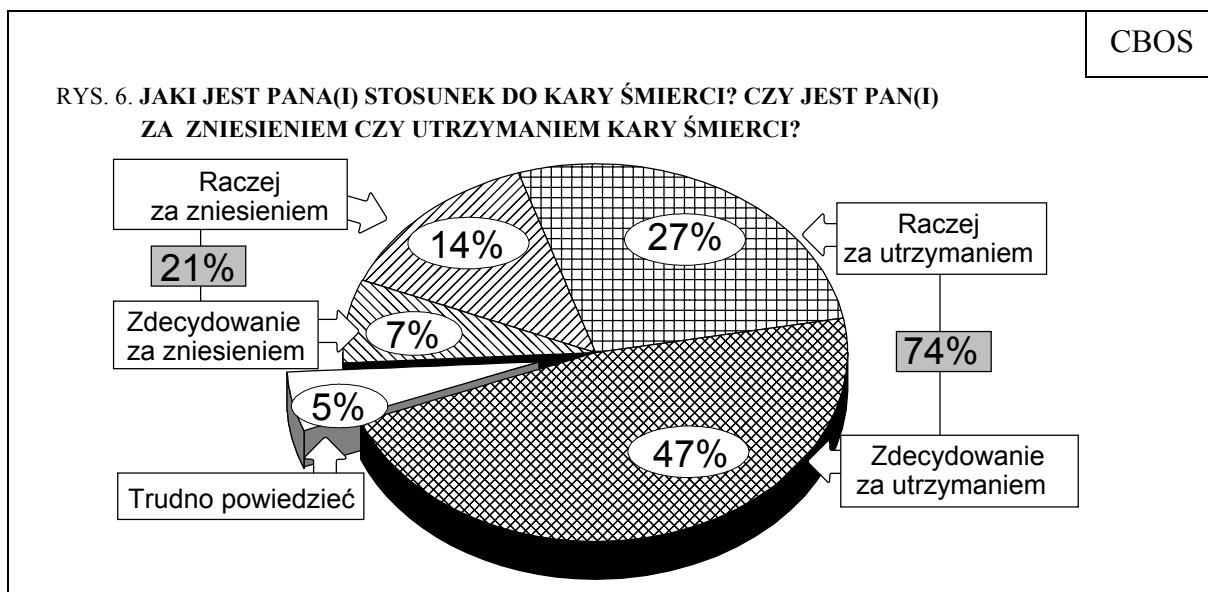
Jak wiadomo, nowe uregulowania zmierzają do obniżenia granicy wieku, od której sprawcy najcięższych zbrodni będą odpowiadać tak samo jak dorośli. Zapytaliśmy w związku z tym, jaką granicę wieku respondenci uznaliby w tym przypadku za właściwą.

		CBOS
Od jakiego wieku młodociani sprawcy najcięższych zbrodni - umyślnego zabójstwa, pobicia ze skutkiem śmiertelnym - powinni odpowiadać tak samo jak dorośli?		
Od 10 lub 11 lat		3%
Od 12 lat		2%
Od 13 lat		4%
Od 14 lat		10%
Od 15 lat		27%
Od 16 lat		31%
Od 17 lat		7%
Od 18 lat		10%
Niezależnie od wieku, „wszyscy tak samo” itp.		4%
Trudno powiedzieć		2%

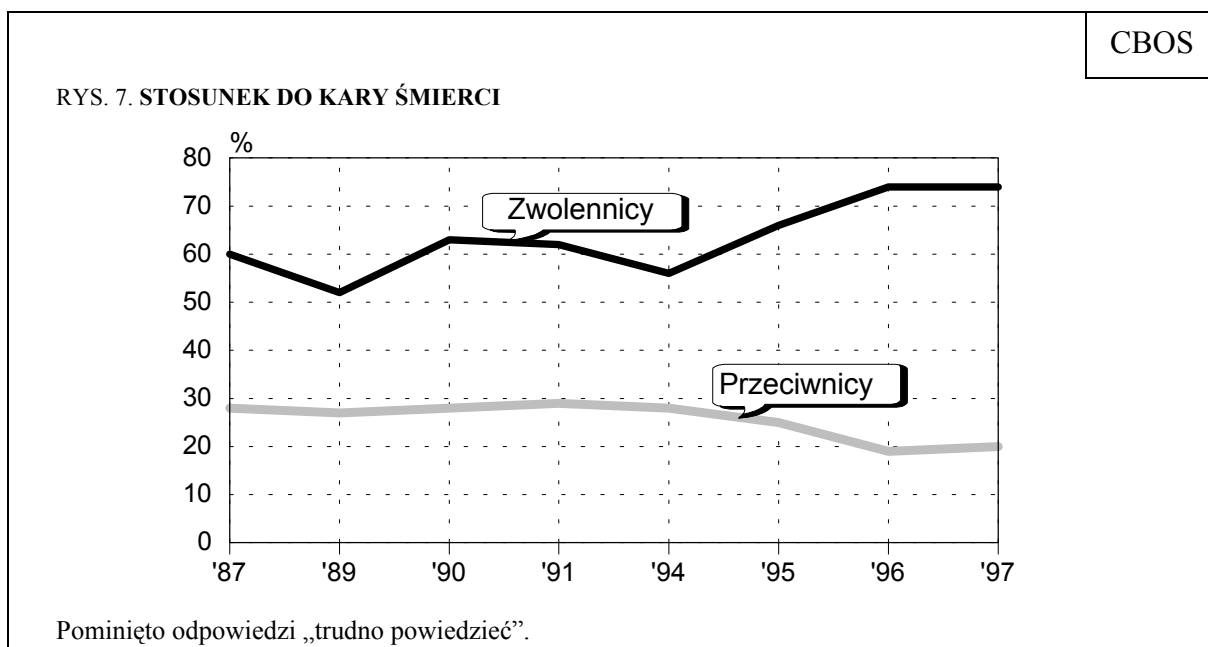
Mimo wysokiego stopnia zaniepokojenia społecznego tym zjawiskiem i częstym wskazywaniem na poczucie bezkarności, wynikające z przepisów prawnych - badani nie są jednomyślni co do wieku, od którego młodociani sprawcy najcięższych zbrodni powinni odpowiadać tak jak dorośli. Mniej więcej połowa ankietowanych uważa, że pełną odpowiedzialność karną powinny ponosić osoby w wieku 15 lat lub młodsze. Niemal jedna trzecia badanych opowiada się za rozwiązaniem, które już wcześniej dopuszczano (choć nie było bezwzględnie obowiązujące) - odpowiedzialnością osób, które ukończyły 16 lat. Dość pokaźna grupa - 10% ogółu respondentów - wyraża pogląd, że dopiero 18 rok życia powinien stanowić dolną granicę pełnej odpowiedzialności.

STOSUNEK DO KARY ŚMIERCI

Po kilkuletnim moratorium na wykonywanie kary śmierci, w nowym kodeksie karnym przewiduje się definitywne jej zniesienie. Nasze społeczeństwo nastawione jest jednak dość rygorystycznie i liczba zwolenników kary śmierci zawsze znacznie przeważała nad jej przeciwnikami. Tak było i w kwietniu bieżącego roku.

Są to wyniki niemal identyczne z otrzymanymi przed rokiem (o 3 punkty procentowe spadła liczba zdecydowanych zwolenników na rzecz odpowiadających „raczej za utrzymaniem”, o 2 punkty procentowe wzrosła liczba opowiadających się za zniesieniem tej kary). Na poniższym rysunku przedstawiono kształtowanie się stosunku do kary śmierci w ciągu ostatnich dziesięciu lat.

Widzimy więc, że w ostatnich latach liczba zwolenników kary śmierci wzrastała, jednak od ubiegłego roku notujemy stabilizację poglądów w tej sprawie.

Przeciwnicy kary śmierci są stosunkowo najliczniejsi wśród młodzieży oraz osób biorących bardzo częsty udział w praktykach religijnych. Do zwolenników utrzymania najwyższego wymiaru kary należą natomiast przede wszystkim osoby w wieku od 45 do 64 lat oraz rolnicy.

Stosunek do kary śmierci jest też zróżnicowany w zależności od poglądów politycznych. Badani o orientacji lewicowej częściej opowiadają się za jej utrzymaniem, osoby o poglądach prawicowych częściej są za zniesieniem tej kary.

Ponieważ przywrócenia kary śmierci domagają się też niektórzy politycy, można przypuszczać, że sprawa ta będzie jednym z tematów zbliżającej się kampanii wyborczej. Warto więc spojrzeć, jak kształtują się poglądy na ten temat w poszczególnych elektoratach.

Tabela 8

w procentach

Elektoraty	Stosunek do kary śmierci		
	zwolennicy	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
AWS	63	33	4
KPEiR	77	20	3
PSL	85	15	-
ROP	83	13	4
SLD	82	15	3
UP	92	6	2
UW	76	24	-
Niezdecydowani	70	18	12

V Cramera=.205

Najwięcej przeciwników kary śmierci jest w elektoracie Akcji Wyborczej „Solidarność”, w którym jest też stosunkowo najmniej zwolenników jej utrzymania. Z kolei najbardziej jednomyślnie za karą śmierci opowiadają się sympatycy Unii Pracy. Nieco mniej zdecydowanie, ale również powyżej przeciętnej, za przywróceniem kary śmierci są potencjalni wyborcy PSL, ROP i SLD.

Wśród Polaków zdecydowanie przeważa wizerunek Polski jako kraju o dużym zagrożeniu przestępczością, kraju, w którym „nie żyje się bezpiecznie”. Jednak liczba badanych, wyrażających to przekonanie, wzrastająca w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych, od dwóch lat jest dość stabilna. Z tym obrazem kraju kontrastuje wysoki stopień poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, który od paru lat wykazuje tendencję do wzrostu. Równocześnie jednak niemal dwie trzecie badanych deklaruje poczucie osobistego zagrożenia.

Zdecydowana większość ankietowanych jest zdania, że drastyczne przypadki najcięższych zbrodni dokonywanych przez nieletnich są przejawem szerszego zjawiska, które będzie się pogłębiać i w przyszłości możemy mieć częściej do czynienia z takimi przypadkami. Jednak co do odpowiedzialności karnej nieletnich zdania są podzielone - prawie połowa badanych uważa za słuszną granicę 15 lat (lub nawet niższą), natomiast pozostali uważają, że pełną odpowiedzialność karną powinni ponosić sprawcy najcięższych zbrodni dopiero po ukończeniu 16 roku życia.

Za utrzymaniem kary śmierci opowiada się nadal trzy czwarte Polaków, jednak od dwóch lat liczba ta nie wzrasta.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	75	1	1201
Płeć				
Mężczyźni	27	72	1	568
Kobiety	21	77	2	633
Wiek				
do 24 lat	20	79	1	167
25-34	28	71	0	213
35-44	26	73	2	242
45-54	26	73	1	237
55-64	19	80	1	152
65 lat i więcej	21	74	4	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	73	2	444
Miasto do 20 tys.	32	68	0	141
od 21 do 100 tys.	24	75	2	241
101-500 tys.	23	76	1	245
501 tys.i więcej mieszk.	16	82	3	130
Region				
Północny	27	73	0	124
Zachodni	30	67	3	135
Środkowozachodni	17	82	1	200
Środkowy	16	82	2	231
Wschodni	24	73	3	131
Południowo-wschodni	32	68	0	183
Południowo-zachodni	26	73	1	197
Wykształcenie				
Podstawowe	20	77	2	377
Zasadnicze zawodowe	24	76	0	328
Średnie	24	74	2	390
Wyższe	37	62	1	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	37	62	1	95
Prac.umysł.niż.szczębla	30	68	2	113
Pracownicy fiz.- umysł.	21	79	0	73
Robotnicy wykwalifikowani	17	83	0	140
Robotnicy niewykwalifik.	27	73	0	56
Rolnicy	25	75	0	65
Prywatni przedsiębiorcy	24	76	0	71
Bierni zawodowo				
Renciści	23	75	2	144
Emeryci	19	78	4	210
Uczniowie i studenci	18	79	3	63
Bezrobotni	26	73	1	101
Gospodynie domowe i inni	30	68	1	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	32	65	3	134
Sektor państwowy	22	76	1	141
Sektor prywatny	24	76	0	299
Spółdzielczość	10	90	0	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	20	79	1	264
201 - 325	29	69	1	224
326 - 449	20	77	3	210
450 - 599	21	78	1	173
Powyżej 599 zł	27	72	1	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	79	2	323
Średnie	23	75	2	545
Dobre	30	69	0	332
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	14	83	4	74
Raz w tygodniu	24	75	1	622
Kilka razy w miesiącu	30	69	2	160
Kilka razy w roku	24	75	1	235
W ogóle nie uczestniczy	22	75	3	106
Poglądy polityczne				
Lewica	29	70	0	242
Centrum	26	72	2	334
Prawica	18	81	1	347
Trudno powiedzieć	24	73	3	276

Tabela 2. Czy w ciągu ostatnich trzech lat coś się pod tym względem zmieniło?
Czy obecnie czuje się Pan(i): 1 - bezpieczniej niż przed trzema laty;
2 - tak samo; 3 - mniej bezpiecznie niż przed trzema laty

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	42	52	2	1201
Płeć					
Mężczyźni	5	46	48	1	568
Kobiety	4	39	56	2	633
Wiek					
do 24 lat	4	37	58	1	167
25-34	3	45	51	1	213
35-44	4	44	52	1	242
45-54	4	48	46	2	237
55-64	7	39	53	1	152
65 lat i więcej	4	36	56	4	190
Miejsce zamieszkania					
Wieś	3	42	53	3	444
Miasto do 20 tys.	4	46	49	1	141
od 21 do 100 tys.	4	42	53	1	241
101-500 tys.	7	44	48	1	245
501 tys. i więcej mieszk.	6	35	59	1	130
Region					
Północny	1	41	56	2	124
Zachodni	6	46	45	3	135
Środkowozachodni	3	44	52	1	200
Środkowy	3	38	56	2	231
Wschodni	5	48	46	1	131
Południowo-wschodni	2	38	56	2	183
Południowo-zachodni	8	42	49	1	197
Wykształcenie					
Podstawowe	3	42	52	4	377
Zasadnicze zawodowe	4	45	50	0	328
Średnie	6	39	55	1	390
Wyższe	4	45	49	2	106
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	5	49	44	2	95
Prac. umysł. niż. szczebla	7	41	52	0	113
Pracownicy fiz. - umysł.	7	48	45	0	73
Robotnicy wykwalifikowani	4	44	52	0	140
Robotnicy niewykwalifik.	0	58	42	0	56
Rolnicy	2	42	56	0	65
Prywatni przedsiębiorcy	1	35	64	0	71
Bierni zawodowo					
Renciści	5	39	52	4	144
Emeryci	6	38	53	3	210
Uczniowie i studenci	2	43	55	0	63
Bezrobotni	2	40	55	2	101
Gospodynie domowe i inni	4	38	54	4	70
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	1	53	46	0	134
Sektor państwowy	7	50	43	1	141
Sektor prywatny	6	41	53	0	299
Spółdzielczość	0	31	69	0	24
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	1	36	61	1	264
201 - 325	5	48	45	1	224
326 - 449	6	36	58	1	210
450 - 599	5	45	49	1	173
Powyżej 599 zł	6	41	52	2	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	44	51	2	323
Średnie	5	40	53	2	545
Dobre	5	42	52	1	332
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	39	53	4	74
Raz w tygodniu	5	41	53	1	622
Kilka razy w miesiącu	3	42	53	2	160
Kilka razy w roku	5	44	50	2	235
W ogóle nie uczestniczy	3	45	50	2	106
Poglądy polityczne					
Lewica	6	48	45	1	242
Centrum	5	38	56	1	334
Prawica	3	40	56	0	347
Trudno powiedzieć	3	43	49	5	276

Tabela 3. Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	72	26	1	1201
Płeć				
Mężczyźni	74	25	1	568
Kobiety	71	27	2	633
Wiek				
do 24 lat	71	29	0	167
25-34	76	22	2	213
35-44	71	28	1	242
45-54	77	22	1	237
55-64	68	29	2	152
65 lat i więcej	69	28	3	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	88	11	1	444
Miasto do 20 tys.	86	14	0	141
od 21 do 100 tys.	65	34	1	241
101-500 tys.	56	41	3	245
501 tys.i więcej mieszk.	47	50	3	130
Region				
Północny	70	29	1	124
Zachodni	72	26	2	135
Środkowozachodni	79	19	2	200
Środkowy	61	38	1	231
Wschodni	76	22	2	131
Południowo-wschodni	77	21	2	183
Południowo-zachodni	73	25	2	197
Wykształcenie				
Podstawowe	74	25	1	377
Zasadnicze zawodowe	73	26	1	328
Średnie	71	27	2	390
Wyższe	72	27	1	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	75	25	0	95
Prac.umysł.niż.szczębla	71	28	1	113
Pracownicy fiz.- umysł.	75	23	2	73
Robotnicy wykwalifikowani	76	23	1	140
Robotnicy niewykwalifik.	80	20	0	56
Rolnicy	82	17	1	65
Prywatni przedsiębiorcy	66	32	2	71
Bierni zawodowo				
Renciści	72	26	1	144
Emeryci	70	27	3	210
Uczniowie i studenci	65	35	0	63
Bezrobotni	68	32	0	101
Gospodynie domowe i inni	75	24	1	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	75	24	1	134
Sektor państwowy	74	25	1	141
Sektor prywatny	71	28	1	299
Spółdzielczość	85	11	4	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	75	25	1	264
201 - 325	76	24	0	224
326 - 449	71	29	0	210
450 - 599	66	30	4	173
Powyżej 599 zł	65	33	2	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	70	30	1	323
Średnie	70	29	2	545
Dobre	80	19	2	332
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	35	1	74
Raz w tygodniu	77	21	1	622
Kilka razy w miesiącu	74	25	1	160
Kilka razy w roku	65	32	3	235
W ogóle nie uczestniczy	62	38	0	106
Poglądy polityczne				
Lewica	63	34	2	242
Centrum	76	22	2	334
Prawica	72	27	1	347
Trudno powiedzieć	77	22	0	276

Tabela 4. Czy obawia się Pan(i) tego, że może się Pan(i) stać ofiarą przestępstwa?

	(%)			
	Nie	Tak	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	61	2	1201
Płeć				
Mężczyźni	42	56	2	568
Kobiety	32	66	3	633
Wiek				
do 24 lat	34	66	0	167
25-34	38	56	5	213
35-44	37	61	2	242
45-54	36	61	3	237
55-64	39	58	2	152
65 lat i więcej	35	64	1	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	46	51	3	444
Miasto do 20 tys.	40	59	1	141
od 21 do 100 tys.	30	68	2	241
101-500 tys.	34	66	1	245
501 tys. i więcej mieszk.	20	77	3	130
Region				
Północny	51	48	1	124
Zachodni	41	59	0	135
Środkowozachodni	36	63	1	200
Środkowy	31	66	3	231
Wschodni	38	58	4	131
Południowo-wschodni	32	65	3	183
Południowo-zachodni	36	61	3	197
Wykształcenie				
Podstawowe	38	59	3	377
Zasadnicze zawodowe	41	56	3	328
Średnie	32	66	2	390
Wyższe	35	63	2	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	43	57	0	95
Prac.umysł.niż.szczębla	35	63	2	113
Pracownicy fiz.- umysł.	36	60	4	73
Robotnicy wykwalifikowani	39	59	2	140
Robotnicy niewykwalifik.	34	63	3	56
Rolnicy	45	54	2	65
Prywatni przedsiębiorcy	27	71	2	71
Bierni zawodowo				
Renciści	37	57	5	144
Emeryci	36	62	2	210
Uczniowie i studenci	24	76	0	63
Bezrobotni	33	63	4	101
Gospodynie domowe i inni	48	51	1	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	38	60	2	134
Sektor państwowy	37	62	2	141
Sektor prywatny	34	64	1	299
Spółdzielczość	73	25	1	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	39	56	4	264
201 - 325	39	59	2	224
326 - 449	31	65	3	210
450 - 599	29	70	0	173
Powyżej 599 zł	40	60	1	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	62	4	323
Średnie	35	63	2	545
Dobre	42	57	1	332
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	66	0	74
Raz w tygodniu	35	63	2	622
Kilka razy w miesiącu	39	57	4	160
Kilka razy w roku	38	59	3	235
W ogóle nie uczestniczy	39	60	1	106
Poglądy polityczne				
Lewica	38	61	1	242
Centrum	38	60	2	334
Prawica	31	69	1	347
Trudno powiedzieć	41	53	5	276

Tabela 5. Jak ocenia Pan(i), ogólnie rzecz biorąc, pracę polskiej policji?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	41	10	1201
Płeć				
Mężczyźni	49	43	7	568
Kobiety	50	38	12	633
Wiek				
do 24 lat	45	48	7	167
25-34	46	46	8	213
35-44	48	43	9	242
45-54	52	42	6	237
55-64	56	33	11	152
65 lat i więcej	50	30	20	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	58	30	12	444
Miasto do 20 tys.	38	51	11	141
od 21 do 100 tys.	51	41	9	241
101-500 tys.	44	50	6	245
501 tys.i więcej mieszk.	41	51	8	130
Region				
Północny	50	45	5	124
Zachodni	51	41	8	135
Środkowo-zachodni	56	39	5	200
Środkowy	39	51	11	231
Wschodni	48	34	18	131
Południowo-wschodni	57	32	10	183
Południowo-zachodni	48	41	11	197
Wykształcenie				
Podstawowe	53	31	16	377
Zasadnicze zawodowe	49	42	9	328
Średnie	47	48	5	390
Wyższe	46	46	8	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	45	48	7	95
Prac.umysł.niż.szczębla	55	41	4	113
Pracownicy fiz.- umysł.	44	51	5	73
Robotnicy wykwalifikowani	40	52	8	140
Robotnicy niewykwalifik.	58	38	5	56
Rolnicy	60	30	10	65
Prywatni przedsiębiorcy	38	51	11	71
Bierni zawodowo				
Renciści	61	26	13	144
Emeryci	52	32	16	210
Uczniowie i studenci	43	48	9	63
Bezrobotni	43	49	8	101
Gospodynie domowe i inni	52	37	11	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	52	42	6	134
Sektor państwowy	42	51	6	141
Sektor prywatny	47	46	7	299
Spółdzielczość	43	52	5	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	52	38	9	264
201 - 325	50	39	11	224
326 - 449	53	39	8	210
450 - 599	42	45	12	173
Powyżej 599 zł	48	47	5	192
Ocena własnych war. mater.				
Źle	45	47	9	323
Średnie	51	37	11	545
Dobre	52	40	8	332
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	54	34	12	74
Raz w tygodniu	51	39	10	622
Kilka razy w miesiącu	50	40	10	160
Kilka razy w roku	47	46	8	235
W ogóle nie uczestniczy	44	47	9	106
Poglądy polityczne				
Lewica	57	34	10	242
Centrum	53	38	9	334
Prawica	40	54	6	347
Trudno powiedzieć	51	34	15	276

Tabela 6. Ostatnio dużo się mówiło o przypadkach morderstw, popełnionych przez kilkunastoletnich chłopców, a także dziewczyny. Jak Pan(i) sądzi, czy w przyszłości takie sprawy będą się powtarzać czy też nie?
 1 - Były to wyjątkowe przypadki i nie będą się powtarzać. Nie będzie ich ani więcej, ani mniej niż obecnie; 2 - Obawiam się, że takie przypadki mogą w przyszłości zdarzać się częściej; 3 - Liczba takich przypadków z pewnością będzie wzrastać

	(%)			Trudno powiedzieć	Liczba osób
	1	2	3		
Ogółem	15	51	30	4	1201
Płeć					
Mężczyźni	18	47	33	2	568
Kobiety	12	55	28	5	633
Wiek					
do 24 lat	10	51	37	1	167
25-34	15	55	29	1	213
35-44	16	45	37	2	242
45-54	12	55	30	3	237
55-64	16	52	29	3	152
65 lat i więcej	19	52	17	12	190
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	53	24	7	444
Miasto do 20 tys.	15	50	33	1	141
od 21 do 100 tys.	12	53	31	4	241
101-500 tys.	18	48	34	1	245
501 tys. i więcej mieszk.	9	50	41	0	130
Region					
Północny	19	44	35	2	124
Zachodni	25	43	31	1	135
Środkowozachodni	9	52	33	5	200
Środkowy	12	50	33	5	231
Wschodni	14	52	28	6	131
Południowo-wschodni	16	61	19	4	183
Południowo-zachodni	13	53	33	1	197
Wykształcenie					
Podstawowe	18	51	24	7	377
Zasadnicze zawodowe	17	47	34	2	328
Średnie	10	54	33	3	390
Wyższe	11	56	32	0	106
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	9	54	37	0	95
Prac. umysł. niż. szczebla	9	60	30	2	113
Pracownicy fiz. - umysł.	19	47	32	1	73
Robotnicy wykwalifikowani	12	40	48	1	140
Robotnicy niewykwalifik.	15	55	24	6	56
Rolnicy	16	55	25	4	65
Prywatni przedsiębiorcy	4	49	45	2	71
Bierni zawodowo					
Renciści	21	45	26	8	144
Emeryci	18	54	20	8	210
Uczniowie i studenci	9	54	34	3	63
Bezrobotni	19	57	24	0	101
Gospodynie domowe i inni	16	52	29	3	70
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	10	55	34	2	134
Sektor państwowy	11	42	42	4	141
Sektor prywatny	13	52	35	1	299
Spółdzielczość	21	46	33	0	24
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	16	53	28	3	264
201 - 325	19	47	30	4	224
326 - 449	11	55	28	5	210
450 - 599	13	54	31	2	173
Powyżej 599 zł	14	52	33	1	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	50	34	3	323
Średnie	16	51	29	4	545
Dobre	14	54	29	3	332
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	61	30	6	74
Raz w tygodniu	14	54	29	4	622
Kilka razy w miesiącu	15	50	31	4	160
Kilka razy w roku	18	49	32	1	235
W ogóle nie uczestniczy	18	42	36	4	106
Poglądy polityczne					
Lewica	15	53	30	1	242
Centrum	13	48	35	4	334
Prawica	13	55	31	2	347
Trudno powiedzieć	19	49	25	7	276

Tabela 7. Dlaczego, Pana(i) zdaniem, możemy spodziewać się wzrostu liczby podobnych przypadków? 1 - Wina leży po stronie "świata dorosłych"; 2 - Wina leży po stronie rodziny; 3 - Wina leży po stronie szkoły; 4 - Wina leży po stronie systemu społecznego; 5 - Wina leży po stronie procesów społecznych, przemian; 6 - Wina leży po stronie mediów; 7 - Wina leży po stronie systemu prawnego; 8 - Inne wypowiedzi; 9 - Trudno powiedzieć

	(%)									Liczba osób
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Ogółem	20	32	8	31	4	29	36	9	2	1008
Płeć										
Mężczyźni	20	28	8	30	4	26	40	10	2	464
Kobiety	20	35	7	31	4	32	33	8	2	544
Wiek										
do 24 lat	22	26	4	35	7	31	22	12	2	150
25-34	19	30	9	30	5	30	35	10	2	180
35-44	25	39	10	39	4	26	34	5	1	203
45-54	16	29	9	32	2	30	42	9	1	204
55-64	17	29	5	30	2	26	44	8	2	127
65 lat i więcej	21	36	6	16	3	32	42	12	7	142
Miejsce zamieszkania										
Wieś	17	20	5	29	3	26	40	12	5	362
Miasto do 20 tys.	26	42	13	34	12	26	34	4	1	119
od 21 do 100 tys.	23	38	4	40	4	30	30	9	1	209
101-500 tys.	17	42	12	26	1	34	37	9	0	201
501 tys. i więcej mieszk.	27	30	10	26	3	34	39	6	1	117
Region										
Północny	25	32	10	32	1	34	37	4	1	99
Zachodni	24	39	10	29	7	27	38	4	0	100
Środkowozachodni	19	34	7	36	6	30	37	6	3	180
Środkowy	23	27	6	26	4	22	37	6	3	197
Wschodni	13	22	8	25	5	31	43	13	3	112
Południowo-wschodni	20	31	7	35	3	34	30	15	3	149
Południowo-zachodni	18	37	6	31	1	30	35	14	1	170
Wykształcenie										
Podstawowe	17	26	3	35	3	25	38	11	5	298
Zasadnicze zawodowe	16	26	7	38	3	26	40	11	1	265
Średnie	23	40	11	24	4	32	34	6	1	351
Wyższe	32	37	10	24	10	43	29	8	0	94
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	29	39	7	21	3	34	38	7	0	86
Prac.umysł.niż.szczebła	23	45	16	24	6	38	32	2	2	103
Pracownicy fiz.-umysł.	31	34	4	39	4	26	30	5	0	58
Robotnicy wykwalifikowani	14	27	8	37	4	28	38	7	1	123
Robotnicy niewykwalifik.	20	25	2	38	2	28	42	26	4	48
Rolnicy	25	24	10	30	2	28	46	9	1	54
Prywatni przedsiębiorcy	22	26	11	42	6	23	35	5	0	69
Bierni zawodowo										
Renciści	15	38	7	28	1	31	38	15	5	105
Emeryci	17	30	7	20	4	32	42	11	4	165
Uczniowie i studenci	24	26	3	27	7	30	32	12	0	57
Bezrobotni	17	22	4	42	3	19	33	9	1	81
Gospodynie domowe i inni	19	38	8	39	7	24	23	3	5	58
Pracujący poza rolnictwem										
Sfera budżetowa	24	38	7	27	7	30	35	4	0	121
Sektor państwowy	18	33	6	35	6	29	36	14	3	124
Sektor prywatny	22	31	10	32	2	30	39	7	1	259
Spółdzielczość	32	18	10	20	0	44	36	4	0	19
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 200 zł	19	27	7	43	2	19	35	10	3	221
201 - 325	21	32	8	35	4	31	34	9	2	177
326 - 449	15	36	9	27	2	30	38	9	3	180
450 - 599	15	37	11	23	5	36	37	8	2	150
Powyżej 599 zł	30	35	6	28	2	36	31	8	0	165
Ocena własnych war. mater.										
Złe	19	35	9	37	2	24	34	11	3	278
Średnie	19	29	8	28	3	32	38	8	1	445
Dobre	23	32	6	29	6	30	35	9	3	283
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	33	33	5	22	2	46	30	10	1	69
Raz w tygodniu	16	31	7	32	3	28	39	8	2	524
Kilka razy w miesiącu	21	32	9	25	5	26	33	12	4	135
Kilka razy w roku	22	30	8	35	4	30	37	8	1	193
W ogóle nie uczestniczy	26	41	12	28	5	26	30	9	1	85
Poglądy polityczne										
Lewica	22	35	8	31	4	32	42	6	1	206
Centrum	17	33	10	34	5	29	39	10	3	282
Prawica	25	30	7	27	5	32	36	9	0	302
Trudno powiedzieć	16	29	4	33	1	23	29	11	6	215

Tabela 8. Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy jest Pan(i) za zniesieniem czy też za utrzymaniem kary śmierci?
1 - Jestem za utrzymaniem kary śmierci; 2 - Jestem za zniesieniem kary śmierci

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	74	20	5	1199
Płeć				
Mężczyźni	75	20	5	567
Kobiety	73	21	6	633
Wiek				
do 24 lat	68	30	3	166
25-34	73	21	7	213
35-44	71	22	7	242
45-54	79	15	6	237
55-64	80	18	2	152
65 lat i więcej	75	18	7	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	76	17	7	443
Miasto do 20 tys.	69	28	3	141
od 21 do 100 tys.	73	21	6	241
101-500 tys.	75	20	5	244
501 tys. i więcej mieszk.	74	23	2	130
Region				
Północny	74	18	8	124
Zachodni	75	18	7	135
Środkowo-zachodni	81	17	2	200
Środkowy	76	20	4	231
Wschodni	70	28	3	131
Południowo-wschodni	74	18	8	182
Południowo-zachodni	66	25	9	195
Wykształcenie				
Podstawowe	75	18	7	377
Zasadnicze zawodowe	76	18	6	328
Średnie	73	23	4	389
Wyższe	70	25	5	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	67	26	7	95
Prac.umysł.niż.szczebła	73	22	5	113
Pracownicy fiz.- umysł.	71	25	4	73
Robotnicy wykwalifikowani	76	18	7	140
Robotnicy niewykwalifik.	77	18	6	56
Rolnicy	87	13	0	65
Prywatni przedsiębiorcy	72	24	4	71
Bierni zawodowo				
Renciści	73	19	7	143
Emeryci	78	17	4	210
Uczniowie i studenci	68	31	1	63
Bezrobotni	71	19	11	101
Gospodynie domowe i inni	71	21	8	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	65	28	6	134
Sektor państwowy	78	17	6	141
Sektor prywatny	76	21	4	297
Spółdzielczość	59	31	10	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	69	24	7	264
201 - 325	77	18	6	224
326 - 449	77	17	6	208
450 - 599	69	26	4	173
Powyżej 599 zł	75	22	4	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	74	19	7	323
Średnie	73	21	6	543
Dobre	75	22	3	331
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	64	31	5	74
Raz w tygodniu	72	22	6	622
Kilka razy w miesiącu	73	23	4	160
Kilka razy w roku	84	11	5	234
W ogóle nie uczestniczy	73	22	5	106
Poglądy polityczne				
Lewica	83	12	5	242
Centrum	75	22	3	334
Prawica	68	28	4	346
Trudno powiedzieć	73	16	11	275